Minister Grapperhaus stelt onderzoek in naar sadistisch kindermisbruik

25 maart 2021, huub jaspers en sanne terlingen

Minister Ferd Grapperhaus van Justitie en Veiligheid heeft een commissie in het leven geroepen die onderzoek gaat doen naar aard en omvang van sadistisch kindermisbruik.

De voltallige Tweede Kamer had in een motie om zo'n onderzoek gevraagd. Dit naar aanleiding van de Argos-uitzending *Glasscherven en duistere rituelen* van 27 juni 2020. Het onderzoek zal worden geleid door Jan Hendriks, hoogleraar Forensische Orthopedagogische Diagnostiek en Behandeling aan de Universiteit van Amsterdam.
Op 1 maart berichtte Argos dat het Wetenschappelijk Onderzoek en Documentatie Centrum (WODC), dat in eerste instantie gevraagd was het onderzoek uit te voeren, de opdracht terug had gegeven. Het WODC zag geen mogelijkheden om dit onderzoek op een wetenschappelijk verantwoorde manier uit te voeren.

Opdracht

De opdracht die de minister aan de commissie onder voorzitterschap van hoogleraar Hendriks heeft gegeven luidt als volgt: '*Verzamel de beschikbare informatie omtrent het genoemde fenomeen van georganiseerd sadistisch misbruik van minderjarigen door gebruik te maken van zoveel mogelijk bronnen (inclusief slachtoffers, therapeuten, wetenschappelijke bronnen en deskundigen op dit specifieke terrein). Geef op basis van de bevindingen een advies aan de opsporing. Geef daarnaast op basis van de bevindingen een advies over het instellen van een meldpunt.'*
Jan Hendriks was eerder lid van de commissie-De Winter, die geweld in de jeugdzorg onderzocht, en de commissie-Samson, die onderzoek deed naar misbruik van jeugdigen die onder toezicht van de overheid zijn geplaatst. Naast Hendriks zal ook Anne-Marie Slotboom toetreden tot de commissie. Zij is universitair hoofddocent ontwikkelingspsychologie en criminologie aan de VU. Of er nog andere commissieleden bij komen, is nog niet bekend.

Minister Grapperhaus heeft de commissie gevraagd om vóór de zomer 2021 een plan van aanpak op te stellen waarin de opdracht nader wordt vormgegeven 'en een eindrapport te vervaardigen voor de zomer van 2022'.

Download de brief van minister Grapperhaus naar de Tweede Kamer hier.

Bron: https://www.vpro.nl/argos

Ministerie van Justitie en Veiligheid

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Directoraat-Generaal Politie en Veiligheidsregio's
Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

Uw kenmerk
2020Z12682

Ons kenmerk
2981033

Bij beantwoording de datum en ons kenmerk vermelden. Wilt u slechts één zaak in uw brief behandelen.

Datum 27 augustus 2020
Onderwerp Antwoorden Kamervragen over de uitzending van Argos over ritueel misbruik

In antwoord op uw brief van 30 juni 2020 deel ik u mee dat de schriftelijke vragen van de leden Kuiken (PvdA) en Van Nispen (SP) over de uitzending van Argos over ritueel misbruik worden beantwoord zoals aangegeven in de bijlage bij deze brief.

De Minister van Justitie en Veiligheid,

Ferd Grapperhaus

Antwoorden van de minister van Justitie en Veiligheid op schriftelijke vragen van de de leden Kuiken (PvdA) en Van Nispen (SP) over de uitzending van Argos over ritueel misbruik
(Ingezonden 30 juni 2020, nr. 2020Z12682)

Directoraat-Generaal Politie en Veiligheidsregio's

Datum
27 augustus 2020

Ons kenmerk
2981033

Vraag 1
Kent u de radiouitzending van Argos 'Glasscherven en duistere rituelen: Argos onderzoekt satanisch ritueel misbruik'?[1]

Antwoord op vraag 1
Ja, daar heb ik kennis van genomen.

Vraag 2
Kunt u uitsluiten, vanwege de aard en het aantal meldingen dat bij Argos is binnengekomen, dat er in Nederland sprake is van ritueel misbruik? Zo ja, waarom? Zo nee, waarom niet?

Antwoord op vraag 2
Er valt niet uit te sluiten dat ritueel misbruik in Nederland voorkomt. Seksuele misdrijven zijn ernstige misdrijven met voor slachtoffers vaak heel indringende, langdurige en traumatiserende gevolgen. Dat maakt dat zedenzaken ingrijpend zijn. Zoals u weet zet ik mij sinds mijn aantreden als Minister van Justitie en Veiligheid in voor modernisering van de zedenwetgeving. Hierbij wordt gewerkt aan de introductie van de nieuwe strafbaarstelling van seks tegen de wil en seksuele intimidatie, waarbij niet de dwang, maar het handelen tegen de wil uitgangspunt wordt voor strafbaarheid. Met de nieuwe strafbaarstelling wordt het duidelijker voor slachtoffers voor welke strafbare feiten een dader vervolgd kan worden.

Samen met de minister voor Rechtsbescherming neem ik ook maatregelen om slachtoffers van misbruik beter te beschermen en slachtoffers te informeren waar ze terecht kunnen voor goede hulp. Vanaf het voorjaar van 2018 zijn meerdere acties en projecten gestart door de politie om de werkwijze en de opvang van zedenslachtoffers verder te verbeteren. Ook het Centrum Seksueel Geweld biedt laagdrempelig multidisciplinaire hulp aan slachtoffers van seksueel geweld. Via een landelijk telefoonnummer en de recent gemoderniseerde website is hulp en kennis beschikbaar. Daarnaast is in november 2019 de overheidscampagne watkanmijhelpen.nl gestart die meerjarig aandacht zal vragen voor mensen die kort geleden seksueel geweld hebben meegemaakt. Ook is langs die weg breed bekend gemaakt welke organisaties slachtoffers welke hulp kunnen bieden.
Zoals aangegeven door de minister voor Rechtsbescherming in de beantwoording van de Kamervragen van de PvdA, D66 en SP op 25 mei 2020 inzake duivelsuitdrijving bij kinderen[2], worden er door het ministerie van VWS gesprekken gevoerd met de GGZ-sector om aandacht te vragen voor misbruikpraktijken binnen kerkelijke kringen. Die gesprekken gaan over de rol die de GGZ heeft bij het signaleren van mogelijke kindermishandeling bij duivelsuitdrijving en bij het signaleren van het onthouden van zorg.

In geval van een melding of aangifte van seksueel misbruik met rituele aspecten doet de politie opsporingsonderzoek om aanwijzingen en objectieve feiten te verzamelen die wel of juist geen ondersteuning bieden voor de beschuldigingen, net als bij alle andere zedenzaken. Uit de – veelal uitvoerige – opsporingsonderzoeken die in de afgelopen decennia zijn uitgevoerd naar

---

[1] NPO Radio 1, 27 juni 2020
[2] *Aanhangsel handelingen* 2019/20, nr 2891

aangiften of meldingen van ritueel misbruik, is echter tot op heden geen ondersteuning gevonden voor ritueel misbruik. De politie is continu bezig om de kwaliteit van zedenrechercheurs en zedenonderzoeken te verbeteren. Zowel voor het slachtoffer en zijn of haar naasten als voor de opsporing is het van belang dat zedenzaken zo snel mogelijk in behandeling worden genomen. Met dank aan uw Kamer is tijdens de Algemene Politieke Beschouwingen op 19 september jl. de motie van het lid Klaver c.s. aangenomen waarbij structureel 15 miljoen extra beschikbaar wordt gesteld voor extra capaciteit voor de zedenpolitie, opleiding tot zedenrechercheurs en forensisch (medisch) onderzoek.

Vraag 3
Krijgt de Landelijk Expertisegroep Bijzondere Zedenzaken (LEBZ) van de politie ook meldingen door die kunnen duiden op ritueel misbruik? Zo ja, hoeveel waren er dat de afgelopen jaren en welk gevolg is aan die meldingen gegeven? Zo nee, hoe komt dat?

Antwoord op vraag 3
Sinds de oprichting meer dan twintig jaar geleden, heeft de LEBZ in totaal meer dan 900 zaken behandeld. In circa 25 gevallen betrof het zedenzaken waarin sprake was van aspecten van ritueel misbruik, waarvan slechts drie in de afgelopen zeven jaar. Op basis van het veelal uitgebreide opsporingsonderzoek dat de politie in deze zaken uitvoerde voordat de zaak werd voorgelegd aan de LEBZ, bleek objectieve ondersteuning voor de geuite beschuldigingen in de vorm van forensisch, tactisch, digitaal of overig bewijs vaak te ontbreken en/of bevatte het dossier feiten die strijdig waren met de aangifte. In enkele zaken constateerde de LEBZ dat nog nadere opsporingshandelingen konden worden verricht en werd daarover advies uitgebracht. In geen van de genoemde 25 zaken is vervolging ingesteld door het openbaar ministerie.

Vraag 4
Deelt u de mening dat de LEBZ er in eerste instantie op gericht moet zijn om te bezien of meldingen van ritueel misbruik reden voor verder onderzoek opleveren en dat daarna pas het doel het voorkomen van onterechte aangiften zou moeten zijn? Zo ja, hoe gaat u hier voor zorgen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord op vraag 4
Ja, deze mening deel ik. Dit is ook nadrukkelijk het geval.

De Landelijke Expertisegroep Bijzondere Zedenzaken (LEBZ) is in 1999 door het College van procureurs-generaal in het leven geroepen om de feiten die door de politie zijn verzameld in een opsporingsonderzoek nader te analyseren. De LEBZ is een multidisciplinair samengestelde groep deskundigen met uitgebreide wetenschappelijke kennis en expertise op het vlak van klinische psychologie, orthopedagogiek, cognitieve psychologie, rechtspsychologie, zedenrecherche en recherchepsychologie. De LEBZ is multidisciplinair samengesteld, om deskundigen met mogelijk tegenstelde visies te laten samenwerken aan een zaak en zo het risico op tunnelvisie te voorkomen. De LEBZ wordt door de officier van justitie geconsulteerd in de loop van de opsporingsfase en kan adviseren over eventueel nog te verrichten opsporingshandelingen. Tevens kan de LEBZ adviseren om over te gaan tot vervolging van de beschuldigde(n) of adviseren om een opsporingsonderzoek te beëindigen. De adviezen van de LEBZ zijn niet bindend.

Vraag 5
Waarom is het advies van de toenmalige werkgroep Ritueel Misbruik om een beraad op te richten om de ontwikkelingen rondom ritueel misbruik te blijven volgen niet opgevolgd?

Antwoord op vraag 5
De Landelijke Expertisegroep Bijzondere Zedenzaken (LEBZ) is in 1999 door het College van procureurs-generaal in het leven geroepen om de feiten die door de politie zijn verzameld in een opsporingsonderzoek nader te analyseren. Conform de Aanwijzingen van het openbaar ministerie waren officieren van justitie verplicht de LEBZ te consulteren bij onder andere zaken met aspecten van ritueel misbruik en zaken met aspecten van hervonden herinneringen
Sinds een nieuwe Aanwijzing in 2016 geldt deze verplichting niet meer gezien het zeer geringe aantal aangifte van zaken met aspecten van ritueel misbruik. In de afgelopen zeven jaar zijn drie zaken met aspecten van ritueel misbruik voorgelegd aan de LEBZ.

Vraag 6
Deelt u de mening dat er nieuw onderzoek nodig is naar de aard en de omvang van ritueel misbruik in Nederland? Zo ja, hoe en op welke termijn gaat u hiervoor zorgen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord op vraag 6
Gelet op het verloop van (het geringe aantal) opsporingsonderzoeken in de afgelopen jaren - zoals verwoord in het antwoord op vraag 3 - zie ik geen noodzaak om nu een dergelijk onderzoek te initiëren. Ik zal de politie vragen mij actief te informeren indien er signalen zijn die op een andere trend wijzen. De minister voor Rechtsbescherming heeft in antwoord op eerdere vragen van de PvdA, D66 en SP op 25 mei 2020 inzake duivelsuitdrijving bij kinderen[3] aangegeven dat gezien de omvangrijke onderzoeksagenda van het WODC en de hoeveelheid onderzoeken die nog in de wachtrij staan – niet wenselijk om een separaat onderzoek naar de aard en omvang van duivelsuitdrijvingen in Nederland op te starten. In het onlangs afgeronde onderzoek door Bureau Beke naar homoconversietherapieën is deels ook duivelsuitdrijving bij kinderen meegenomen. Na de zomer zal de minister voor Rechtsbescherming u dit rapport samen met een beleidsreactie toesturen.

Vraag 7
Deelt u de mening dat er een laagdrempelige voorziening nodig is waar mensen zich kunnen melden, voor hulp, advies en doorverwijzing? Erkent u dat Sektesignaal nuttig werk deed, in een uitdrukkelijke behoefte voorzag en niet afgeschaft had moeten worden? Wat gaat u er aan doen een dergelijke voorziening weer terug te krijgen?

Antwoord op vraag 7
Slachtoffers van strafbare feiten in het kader van ritueel misbruik kunnen zich melden bij de politie, onregelmatigheden kunnen worden gemeld bij inspecties/toezichthouders en GGZ-instellingen kunnen waar nodig psychosociale hulp leveren. Sektesignaal heeft er een belangrijke rol in gespeeld dat verschillende partijen elkaar nu binnen de RIEC's weten te vinden en gezamenlijk kunnen optrekken en informatie kunnen delen om misstanden vroegtijdig te herkennen en aan te pakken. Mede vanwege deze verworvenheden zie ik geen meerwaarde in het opnieuw opbouwen van een doorverwijzingspunt.

---

[3] *Aanhangsel handelingen* 2019/20, nr 2891

Ministerie van Justitie en Veiligheid

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Directoraat-Generaal Politie en Veiligheidsregio's

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

Ons kenmerk
3252652

Uw kenmerk
.

Bij beantwoording de datum en ons kenmerk vermelden. Wilt u slechts één zaak in uw brief behandelen.

Datum 24 maart 2021
Onderwerp Georganiseerd ritueel misbruik van minderjarigen

Uw Kamer heeft een tweetal moties aangenomen inzake georganiseerd ritueel misbruik van minderjarigen.

De leden Van den Berge, Van Nispen en Kuijken dienden een motie in met de vraag om een onafhankelijk onderzoek te laten uitvoeren naar de aard en omvang van georganiseerd sadistisch misbruik van kinderen en daarbij ervaringen van overlevenden van ritueel misbruik en hun therapeuten te betrekken zodat de uitkomsten betrokken kunnen worden bij een effectieve opsporing van deze netwerken.[1]

De leden Van Nispen en Van Wijngaarden dienden een motie in met de vraag om op zo kort mogelijke termijn te voorzien in een meldpunt voor slachtoffers van sektes en hun familieleden, zodat zij geholpen en zo nodig doorverwezen kunnen worden, en waar de signalen over sektes samenkomen zodat de aanpak van sektes kan worden verbeterd.[2]

Ook ontving ik door tussenkomst van uw Kamer een brief van de organisatie Caleidoscoop met daarbij een bundeling van ervaringen.

Voorts verzocht uw Kamer bij brieven van 15 oktober 2020 en 3 maart 2021 om een reactie op de moties inzake het onafhankelijk onderzoek en het meldpunt voor slachtoffers van sektes en hun familieleden.

Het verzoek om een onafhankelijk onderzoek heb ik voorgelegd aan het WODC. Het WODC heeft haar twijfels geuit over het wetenschappelijk gehalte van de voorgestelde methode die aangedragen wordt in de motie. Het WODC zal dan ook geen onderzoek op deze manier laten uitvoeren. Wel zal het WODC een algemeen onderzoek (laten) doen naar nieuwe methoden en technieken om de omvang van verborgen fenomenen zoals deze te schatten. Het onderzoek wordt begin 2021 opgestart en zal naar verwachting na de zomer van 2021 afgerond worden.

Naar aanleiding van het besluit van het WODC heb ik besloten een commissie in te stellen.

---

[1] Kamerstukken II 2020/21, 35 349, nr. 15
[2] Kamerstukken II 2020/21, 35 570 VI, nr. 54

De opdracht aan de commissie luidt als volgt:

Verzamel de beschikbare informatie omtrent het genoemde fenomeen van georganiseerd sadistisch misbruik van minderjarigen door gebruik te maken van zoveel mogelijk bronnen (inclusief slachtoffers, therapeuten, wetenschappelijke bronnen en deskundigen op dit specifieke terrein). Geef op basis van de bevindingen een advies aan de opsporing. Geef daarnaast op basis van de bevindingen een advies over het instellen van een meldpunt.

Het verheugt mij dat de heer prof.dr. Jan Hendriks bereid is het voorzitterschap van deze commissie op zich te nemen en dat mevrouw dr. Anne-Marie Slotboom bereid is toe te treden als lid van de commissie.

De heer Hendriks is expert op het terrein van Forensische Orthopedagogische Diagnostiek en Behandeling (UvA), hij is klinisch psycholoog bij De Waag, was eerder lid van de commissie Samson (misbruik jeugdigen onder toezicht van de overheid), en de commissie De Winter (geweld in de jeugdzorg), en is ook bijzonder hoogleraar forensische psychiatrie en psychologie (VU). Mevrouw Slotboom is universitair hoofddocent (VU) ontwikkelingspsychologe en criminologe.

Ik vraag de commissie om mij vóór de zomer 2021 een plan van aanpak toe te zenden waarin de opdracht nader wordt vormgegeven en een eindrapport te vervaardigen voor de zomer van 2022. De brief van de organisatie Caleidoscoop, door u aan mij toegezonden, leg ik voor aan de commissie om te betrekken in haar werkzaamheden.

De Minister van Justitie en Veiligheid,

Ferd Grapperhaus